

Eva Šipöczová
Etnologický ústav AV
ČR, v. v. i.

14. 2. 2023

Narativní kultura

Technické info

- Ak máte otázku, pýtajte sa hneď.
- Ak niečomu nerozumiete, zamotávam sa, hovorím nezrozumiteľne – zastavte ma hneď.

- Absolvovali ste niekto prednášky doc. P. Janečka?

**Predchádzajme
nedorozumeniam
a problémom!**

Fridays for Future, Brno, 3. 5. 2019

Ukončenie

1. Zber a popis zbierky – odovzdať do 24. 4. 2023
2. Skúška – písomný test

1. zadanie – Zber materiálu

- Odovzdať do 24. 4. 2023 - EMAIL
- Zber súčasnej prozaickej slovesnosti – vtipy, fámy, konšpiračné teórie, mestské povesti, domnienky, povery, strašidelné historky, internetové mémy, hoaxy, „ľudová“ medicína, nápisy;
- Vyberte si jednu tému – k nej 10 ukážok (žánre môžu byť rôzne);
- Minimálne 6 z ústneho podania;
- Pasportizačné údaje;
- Stručný komentár k materiálu
 - Minimálne 2NS
 - Čo zbierka obsahuje, čo materiál prepája, čo ukazuje, čo ste si na materiáli všimli, čo je na ňom dôležité, ako ste ho zbierali, aké výskumné otázky sa vzhľadom na neho môžete pýtať etc.

- Mužsko ženské vzťahy
- Národnostné, národné, etnické
- História/dejiny
- Domáca/zahraničná politická scéna
- O hlupákoch
- Študentský folklór
- Subkultúry a kontrakultúry
- Popkultúra, masová kultúra
- Celebrity
- Nadprirodzené bytosti a udalosti
- „Ameňáky“
- profesné
- Covid
- Vojna na Ukrajine
- Mesto/miesto
- Destký rozprávačský repertoár
- Prezývky
-
- vlastná téma
-

Folkloristika a súčasná naratívna kultúra

- Teoretické východiská, vývoj záujmu
- Výskum v ČR po WWII
- Žánre
- Pamäť a slovesnosť
- Komika, moc, slovesnosť
- Online folklóre

„Laboratórium“

Rozprávanie

Prvé asociácie so slovom?

Rozprávanie ako proces/prax

- Komunikácia
- Výmena informácií
- Sociálne jednanie
- Identita, sebaidentifikácia

Rozprávanie ako príbeh (naratív)

- Komunikatívne sprostredkovanie reálnych alebo fiktívnych **udalostí** medzi rozprávačom a publikom
- Naratológia – literárna teória o štruktúre rozprávania
 - Pojem - Tzvetan Todorov
 - Univerzálny kód príbehov
 - Vladimír Propp – Morfológia ľudovej rozprávky (1928)
 - Joseph Campbell – Tisíc tváří hrdiny (40. roky 20. stor.)
 - Claude Lévi-Strausse – Strukturální antropologie (1958)

Naratívna kultúra a prozaická slovesnosť

- Vtipy
- Fámy
- Mestské povesti
- Konšpiračné teórie
- Hoaxy, fake news
- Internetové mémy (new-lore)
- Nápisy

(nádavky, parémie etc.)

Súčasné slovesné žánre

Vlastnosti, charakteristika, funkcie

Súčasný slovesný žánr

- Široký ústny, neformálny / online
- Kolektívny, nadosobný charakter
- Dialogický
- Synkretický
- Variabilný
- Naviazaný na skupinu, lokalitu, kultúru
- Odrážajú sociálne a kultúrne javy, normy, hodnoty
- Napĺňajú rovnaké funkcie – informačná, integračná, komunikačná, zábavná, poznávací, vzdelávací...

Súčasná slovesnosť

Reflexia sveta zdola

- Poznanie
- Mentálne obrazy a stereotypy
- Identita
- „My“ a „oni“ (latentná xenofóbia)
- Normy, hodnoty
- Tabu
- Emócie

Know your meme. Dostupné z:
<https://knowyourmeme.com/photos/1725421-flat-earth-theory>, cit. 1. 6. 2020.

Nejaká baba bola na diskotéke, kde spoznala chalana. Dali sa nejak dokopy, bozkávali sa a týpek zavola babu domov. Tá baba našťastie nechcela, vyhla sa mu a išla dom. Na druhý deň ráno zistila, že má na sebe nejaké divné čierne fl'aky, ktoré vyzerali ako podliatiny. Nedali sa umyť, neboleli ju, ale nevedela, čo to je, tak išla k doktorovi. Ten bol úplne rozčarovaný, že čo to je, že to ešte nevidel, že to sú mŕtvolné fl'aky, aké majú iba mŕtvoly neviemkoľko hodín po úmrtí. Keď tá baba rozmýšľala, odkiaľ by to mohla mať, nejak si spomenula na včerajšiu večer a na chalana, s ktorým bola. Už si nepamätám, že či ona nejak zavolala políciu alebo čo, len viem, že sa potom zistilo o tom týpkovi, že to bol nekrofil a mal doma nejaké staré mŕtvoly a začal prenášať tie mŕtvolné fl'aky, ktoré potom mala aj táto baba.

„Súčasný“ žánre v priebehu tisícročí

- Javy prítomné v kultúrach po stáročia, no neboli zaznamenané v čase formovania folkloristiky
- Vplyv vývoja folkloristiky (soc. a kult. antropológie), dobového smerovania vedeckého záujmu – zmena výskumného pola
- Petr Bogatyrev; Roman Jakobson
- Rozvoj záujmu v druhej polovici 20. storočia
 - Richard Dorson, Alan Dundes